

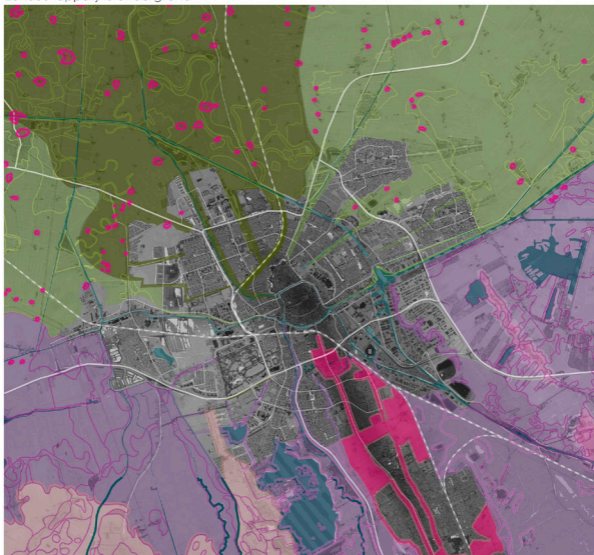

DE GEGROEIDE EN LANDSCHAPPELIJKE STAD

Groningen is vergroeid met het landschap, ontstaan op een kruispunt van routes als ook op een snijpunt van verschillende landschappen: zeekei, veengronden en zand. Onder invloed van het landschap transformeerde de stad van een agrarische nederzetting in een bestuurlijk en economisch centrum voor de regio. Het historisch centrum vormde zich naar de Hondsrug, het stratenpatroon volgde het agrarische esdorp en ook het aanzicht van de stad was nauw verbonden met de landschappelijke context: klei voor baksteen, turf als brandstof voor de kleiovens.

De stormachtige groei van Groningen in de twintigste eeuw maakte de stad langzaam los van de landschappelijke ondergrond. De compacte lappendeken ontwikkelde zich tot een planmatige en seriematige stad. Kan de stad weer meer in samenhang met het landschap groeien? De stad vernieuwt zich keer op keer, maar structureert zich op lange termijn. Op-eenvolgende plattegronden van de stad laten immers zien dat de stedelijke ontwikkeling van Groningen meer een proces van continuïteit is dan van planmatige orde.

Landschappelijke ondergrond

Groefasen

Bronnen: Gemeente Groningen; Atlas; Wageningen's Geometrische Kaart van Nederland; Rutte, R. & Ahrhanss, J.E., Atlas van de verstedelijking in Nederland - 1000 jaar ruimtelijke ontwikkeling; Kaartmaterieel; Atelier Stadsbouwmeester; Studio MABO; (A) Teast; Atelier Stadsbouwmeester; SOFA; Foto's: Henry Cook

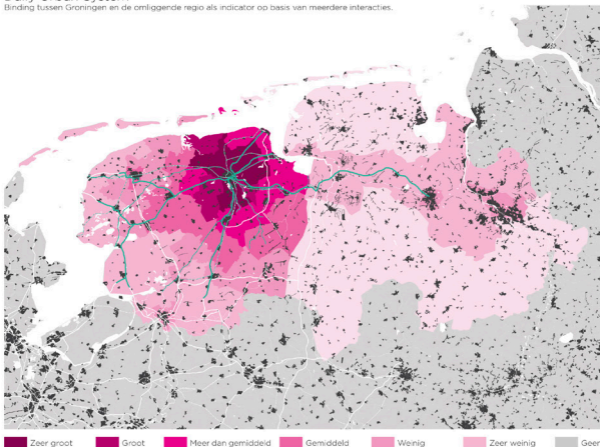
STAD EN OMMELAND

De ruimtelijke ontwikkeling van Groningen is altijd nauw verbonden geweest met het ommeland. Sterke economische groei in de stad ging samen met de cultivering en ontginning van het ommeland. De regio vormde een rijke bron en goed afzetgebied, terwijl de stad een sterke en veilige marktplaats was. De relatie tussen stad en ommeland heeft de vorm en structuur van Groningen kortom blijvend beïnvloed: van de handelsmonumenten tot het ontsluitingsweb van wegen, water en spoor.

Uit de grote dagelijkse stroom forensen blijkt dat stad en ommeland nog steeds sterk met elkaar zijn verbonden. Groningen is een hoogwaardige woon-, werk- en voorzieningstad, waar het buitengebied bijzondere woonlocaties, recreatie- en natuurgebieden kent. Het wederzijds gebruik neemt toe, maar de ruimtelijke verwevenheid kan beter. Kan de eeuwenoude groeibalans tussen stad en ommeland nog beter tot ontwikkeling komen? De kwaliteiten van stad en regio zullen elkaar ruimtelijk voortdurend moeten versterken, zodat Groningen en het ommeland volledig van elkaar kunnen profiteren.

Daily Urban System

Binding tussen Groningen en de omliggende regio als indicator op basis van meerdere interacties.

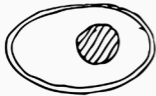

THE CITY AS AN EGG

boiled

fried

scrambled

ANCIENT

17-19 CENT.

MODERN

GRONINGEN

Voorzieningen

Publiek Retail Horeca Onderwijs Sport, recreatie en cultuur Mobiliteit

COMPACTE STAD

Groningen streeft ernaar om een compacte stad te zijn. Na decennia van gesuburbaniseerde naoorlogse groei is de stad sinds de jaren tachtig weer meer gericht op intensivering. Hoewel ook Groningen in de twintigste eeuw een enorme schaa sprong heeft gemaakt, behoort het compacte stedelijke patroon tot de basis van haar ontwikkeling. Niet alleen ruimtelijk, maar vooral functioneel is de stad een compact georganiseerde en op het centrum georiënteerde stad; nog altijd vervult het centrum de functie van stadshart, ook voor de regio.

De continuïteit van de compacte stedelijke structuur is weer tot de essentie van de ruimtelijke ontwikkeling gemaakt. Stedelijk beleid dat op compactheid is gericht spaart niet alleen het landschap, het versterkt de stad. Een compacte stad draagt bij aan goede voorzieningen, een hoogwaardige openbare ruimte en een duurzame leefomgeving; nergens ter wereld is het aandeel fietsbewegingen zo hoog als in Groningen. Kan het principe van de compacte stad de structuur en samenhang van de stedelijke structuur verbeteren? Het beleid van de compacte stad voedt, versterkt en verbindt het stedelijk leven van Groningen.

DE VERDEELDE STAD

Groningen heeft inmiddels 200.000 inwoners, is de zevende gemeente van Nederland en is jong, een van de jongste van Nederland: meer dan de helft van de bevolking is jonger dan 35 jaar. De stad kent, historisch gezien al, veel alleenstaande huishoudens en door de studentenbevolking is het migratiesaldo hoog. De universiteit heeft een belangrijke stempel op de samenstelling en ontwikkeling van de stad gedrukt: het gemiddelde opleidingsniveau in Groningen is hoog, ook ten opzichte van 10-15 jaar geleden.

Groningen is nog altijd een echte werkgemeente, het aantal banen per 1000 inwoners ligt ver boven het Nederlands gemiddelde. Volgt de demografische opbouw de ruimtelijke opbouw van de stad? Grootschalige infrastructuur heeft de stad ruimtelijk verdeeld. Studenten hebben in de centrale wijken het grootste aandeel, terwijl de hogere inkomensklasse naar de rand en de zuidzijde van de stad trekt. Ruimtelijke scheidingen zijn vaak harder dan demografische, maar het is alsof de inkomensverdeling toch de oorspronkelijk ruimtelijke structuur van de gegroeide en landschappelijke stad volgt: het zand van de Hondsrug in zuid versus de klei- en veengronden daaromheen.

leeftijd 0-19
aantallen per subbuurt
>260 195<260 150<195 65<150 <65

leeftijd 20-34
aantallen per subbuurt
>600 450<600 300<450 150<300 <150

leeftijd 35-54
aantallen per subbuurt
>300 225<300 225<150 75<150 <75

leeftijd 55-79
aantallen per subbuurt
>240 180<240 120<180 60<120 <60

leeftijd 80 en ouder
aantallen per subbuurt
>60 45<60 30<45 15<30 <15

inkomen
gem. inkomen per persoon (€1.000), 2012
>22 20<22 18<20 16<18 <16 N.B.L.

Barrières

Enclave, park, sport etc. Enclave, werkgebieden Barrière, infrastructuur, water en ontoegankelijk groen

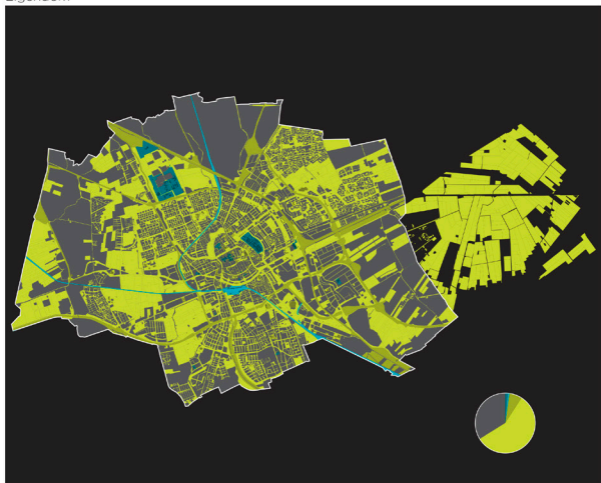

DE PUBLIEKE STAD

Zoals veel steden in Nederland is Groningen gevormd door een van overheidswege gevoede en gestuurde traditie van architectuurbeleid, stadsontwikkeling en ruimtelijke ordening. Een eigenzinnig en uitgesproken gemeentelijk beleid heeft tot bovengemiddelde architectuur en stedenbouw geleid. Zeker in het laatste kwart van de twintigste eeuw heeft de stad een laboratoriumfunctie gehad, gericht op de compacte stad, een hoog voorzieningenniveau en de kwaliteit van de stad als publiek domein.

Vanaf de vorming van de middeleeuwse vesting speelde de lokale overheid al een cruciale rol, maar vooral voor de ruimtelijke ontwikkeling van Groningen in de twintigste eeuw kan de rol van de gemeente nauwelijks overschat worden. Met spraakmakende stedelijke experimenten verwierf de stad een speciale positie in het internationaal architectuurdebat. Kan de stad haar publieke taak als hoeder van de openbare ruimte blijven voortzetten? De rol van de gemeente als regisseur van de stedelijke ruimte verandert, maar nog steeds is zij eigenaar van bijna de helft van het openbaar grondgebied van de stad – en dus kwaliteitsbewaker van het meest zichtbare deel van Groningen.

Eigendom

■ Kennisinstellingen 1,43%
 ■ NS, Prorail en Arriva 0,99%
 ■ Provincie en Staat 6,81%
 ■ Gemeente Groningen 57,05%
■ Overig 33,72%

